
Jak to bylo v listopadu 89: O cestě za svobodou z Říma a českém studentovi v Košicích

Jak to bylo v listopadu 89: O cestě za svobodou z Říma a českém studentovi v Košicích

Při příležitosti oslav 30. výročí sametové revoluce jsme vyzpovídali aktéry tehdejších revolučních událostí, kteří jsou spjati s Univerzitou Karlovou. Jejich vzpomínky už vyšly v tištěném speciálu časopisu Forum, nyní je předkládáme v nezkrácené podobě také on-line.

Mgr. Jan Kotas, S.L.L. , rektor Arcibiskupského semináře (*v listopadu 1989 student teologie*)

"Týden před 17. listopadem 1989 jsme naprosto překvapivě mohli odletět do Říma – studenti katolické bohoslovecké fakulty, dávno vyobcované z Univerzity Karlovy, vystěhované pod kuratelou komunistické moci do izolace litoměřického exilu. Bylo nás tehdy skoro tři sta, kdo si v ateistickém ráji nevděčně „dovolili“ prohlásit, že chtějí studovat teologii, stát se kněžími a s vírou sloužit lidem.

Listopadové dny toho roku přišly jako zázrak, o kterém člověk tiše sní, a to jen ve snech nejodvážnějších: Ve čtvrtek devátého se zhroutila berlínská zeď a v neděli dvanáctého papež Jan Pavel II. na náměstí sv. Petra kanonizoval před celým světem naši Anežku Přemyslovnu. A my jsme byli při tom, čtyři dny svobodně chodili po římských bazilikách a ulicích a naše léta ponižovaná víra tam byla v úctě. Před cestou domů jsme ještě s chvěním naskládali na dna svých kufrů exilovou literaturu...

Ze sluncem zalitého Říma nás pak noční let vrátil zpátky do Čech, utopených tehdy v oblačnosti a dešti. Naše cesta za svobodou začala jako biblický exodus za tmy a ranní mlhy. Přistavené autobusy vyrazily ještě před rozedněním z letiště rovnou do Litoměřic a vysadily nás znovu doprostřed zdí, které byly cítit po vězení... jenže my už byli jiní, dýchali jsme zážitkem svobodného světa.

Jako mnohokrát předtím jsme tajně ladili Svobodnou Evropu, Hlas Ameriky a Rádio Vatikán. V pátek bylo sedmnáctého a v sobotu brzy ráno už k nám éterem letěly zprávy o událostech na Národní třídě. Když přišla ta o brutalitě zákroku a o mrtvém studentovi, zmocnil se nás šok. Spontánně jsme cítili a říkali, že to už je příliš, že ti bezostyšní a nabubřelí mocní definitivně ztratili soudnost, že jim přeci nemůžeme dovolit zabíjet a že se něco musí stát.

Zazněla výzva ke generální stávce, my sepsali prohlášení a do Prahy s ním vyslali několik spolužáků, aby se náš hlas přidal k ostatním studentům. V pondělí 20. 11. ráno jsme nejprve odmítli jakoukoliv další účast na politických přednáškách, které nám do té doby povinně jezdili dělat soudruzi z ministerstva kultury. Kolem desáté hodiny pak bohoslovci zaplnili litoměřickou katedrálu sv. Štěpána a spolu se studenty ostatních vysokých škol jsme vyhlásili úplnou stávku.

Přednášky pokračovaly až v únoru, ovšem s jinými učiteli: zkorumpovaní odešli a ujali se nás ti, kteří, sami dosud pronásledováni, mohli dlouho předávat své vědění jen v disentu. Z katedrály jsme vyšli tichým průvodem přes město, ten den ještě celé vystrašené a schovávající se v oknech za záclonami. Nesli jsme vlajku a tři sta chlapů pokojně zpívalo: „Osvobod' nás pravdou, obnov tvář země“. Do smrti nezapomenu na ten okamžik rodící se naděje.

V příštích dnech starší spolužáci objížděli továrny v okolí a získávali lidi pro generální stávku, s evangelickým farářem a pak i senátorem Zdeňkem Bárťou jsme spoluzakládali v Litoměřicích Občanské fórum, vytáhli ze sklepa naše tajné cyklostyly, tiskli letáky a organizovali. V sobotu 25. listopadu jsme ministrovali kardinálu Františku Tomáškovvi při slavné mši v pražské katedrále, kterou lidé zcela zaplavili a kde z jeho úst zazněla památná, odvahu probouzející věta: „Církev je na straně národa“. Z Hradčan všichni seběhli na Letnou a připojili se k milionovému shromáždění. Disident a kněz Václav Malý v jednu křehkou chvíli pozval ten ohromný zástup k modlitbě „Otče náš“. Ocitli jsme se uprostřed zázraku odvahy, svobody a dobré vůle.

Do nového akademického roku jsme po prázdninách nastupovali po mnoha desetiletích znovu v Praze, v Karolinu hrdě složili imatrikulační slib a byli přijati zpět do svazku Univerzity Karlovy – tak jsme, Deo gratias, dovršili svůj exodus."

prof. David Storch, Ph.D., biolog a ekolog pracující v CTS (v listopadu 1989 student PřF UK)

"17. listopadu 1989 večer jsem se na Národní třídě rozhlédl a pomyslel si, že už nic nebude jako dřív. Tohle bylo jiné než lednový Palachův týden. Kolem byli lidé, kteří předtím na demonstrace nechodili, studenti z venkova, naši učitelé z fakulty. Ať se teď stane cokoli, nezůstane to jen tak, pomyslel jsem si. Snad to konečně praskne, možná bude hůř, ale nikdo už nebude moci tvářit, že vše půjde dál jakoby nic. Chytli jsme se s kamarádem za lokty a nechali se vláčet davem, který se choval jako k smrti vyděšené zvíře. Nic jiného se dělat nedalo, měl jsem hrůzu ani ne tak z rány obuškem, ale z pádu a ušlapání. Cesta ven uličkou mlátících policistů byla vysvobozením.

Pak to šlo den po dni tak rychle, že jsme jen zírali. Okupační stávka ve Viničné 7, kde se žilo, spalo, jedlo. V úterý 21. listopadu mě tam volal z koordinačního centra Šimon Pánek (znal mě z terénních akcí), že je třeba okamžitě letět do Košic a vysvětlit jim tam, co se vlastně děje. Před úsvitem jsem nasedl na letadlo, v Košicích mě dva studenti dovezli do hlavní auly univerzity, kde zrovna řečnil jejich rektor. Toho okamžitě utli s tím, že je tu student z Prahy (díky letadlu jsem tam byl úplně první).

Povídal jsem o té demonstraci a snažil se jim vysvětlit, že správně požadují zrušení vojenské katedry, ale že je třeba nejdřív zrušit vedoucí úlohu KSČ a uspořádat svobodné volby. Tak to šlo celý den, mluvil jsem i na košickém hlavním náměstí, a když jsem měl pocit, že to jde správným směrem, nasedl jsem na noční vlak a jel zpátky. Byl jsem ve druháku a bylo mě 19 let – a nechápal jsem, jak je tohle všechno možné.

Pocit neskutečna se ještě posílil, když jsem se pak ráno ohlásil na stávkovém výboru a hned jsem byl spou se dvěma spolužáky poslán do jedné továrny jednat s generálním ředitelem. Po třech hodinách jednání ředitelství přistoupilo na všechny naše požadavky a my nechápali, jak se to stalo.

Dějinný vítr zkrátka vál a my se toho účastnili sice aktivně, ale spíše po způsobu plavce v peřejích."